

PLF - NYTT

Medlemsblad för PLF

Nr 35 november 1995

PERSON- och LOKALHISTORISKT FORSKARCENTRUM OSKARSHAMN

UTÖKAD TILLGÅNG TILL DATABASEN

Av Thor Sjöberg

Genom att även icke medlemmar har tillgång till databasen så har vi ökat möjligheterna för forskarna att använda den.

Vår databas växer och blir större och större. Vi har nu över 2,3 miljoner poster samlade vid det här laget från socknarna i Kalmar län, samt ett antal socknar i angränsande län.

Datorn i Oskarshamnsrummet på biblioteket i Oskarshamn har blivit en framgång. Här kan även icke medlemmar söka sina rötter. Detta ökar möjligheten för att utnyttja databasen. Många kommer långväga ifrån för att sätta sig framför datorn, kanske en hel dag, för att kontrollera och komplettera sina forskningsresultat.

För de många forskare som inte har någon möjlighet att besöka Oskarshamn och använda databasen har vi en service för brevfrågor. Detta börjar mer och mer att utnyttjas även av icke medlemmar och vi tycker detta är ett bra sätt att sprida ut möjligheten till forskning. Kanske inser dessa forskare att ett medlemskap lönar sig och på så sätt ökar också vår medlemskader. Blanketten som används har omarbetats och vi hoppas att alla använder den.

Sammanfattningsvis kan sägas att vi har ökat möjligheterna för forskare att få tillgång till PLF:s databas. Denna service ger oss också ett icke föraktligt tillskott till kassan, vilket är behövligt med tanke på de knappa resurser som föreningen har.

INNEHÅLL

Mötesrapport	2
Motioner till årsmötet.....	2
Föredrag.....	3
Datorn på biblioteket.....	4
Internet för släktforskare.....	5
Läsövning.....	6
Nya texter till läsövningar.....	6
Efterlysningar.....	6
Forskning i lantmäterihandlingar.....	7
Ett besök i Kleva gruva.....	8
Medlemsantalet nu.....	9
Bokgåva.....	10
Årets släktforskardagar.....	10
Lösning till läsövning.....	10
Databasen, antal poster.....	10

För Din
Information

KALLELSE TILL MÖTE

Nästa medlemsmöte blir lördagen den 25 november kl 10.00 i Parkskolans annex.

Efter mötet kommer vi denna gång att ha **öppet hus** för forskare, anbytare och övriga intresserade. För forskare eller nybörjare finns här ett utmärkt tillfälle till att komplettera sin forskning eller få svar på olika typer av frågor.

Alla är välkomna. Läs den bilagda bilagan så får Du veta mera om dagens aktiviteter.

RAPPORT

från medlemsmötet den 2 september 1995.

34 medlemmar hade infunnit sig till mötet.

Rapporter

Material ur databasen har ställts till projektet "Vision Virserum"s förfogande mot en avgift av 3000 kronor. En sk "minicall" sökare har inköpts för att ge deltagare i ALU-projektet möjlighet att få telefonkontakt utifrån. Frågan om inköp av andra inventarier har bordlagts t v.

Föreningen söker någon som är villig att ta på sig arbetet med olika former av utbildningsinsatser.

Insatser för marknadsföring av släktforskning i PLF:s databas har genomförts under sommaren, bl a genom pressmeddelanden till ett stort antal tidningar, utdelning av informationsmaterial till turistanläggningar samt riksmidier i samband med Släktforskarförbundets riksstämma i Stockholm 18-20 augusti. Ytterligare insatser planeras.

Från riksstämman gavs rapport om både värmebölja och många besökare. Två datorer innehållande databasen fanns på plats för att ge besökare möjlighet att söka förfäder. En ständig kö gjorde att antalet söktillfällen blev många.

Antalet poster i databasen på mötesdagen uppgick till över 2 300 000 och tillväxten under 1995 kommer att närma sig 400 000 poster. Antalet brevfrågor var stort under en period med upp till 10 brev per dag.

Datorn på Oskarshamns bibliotek har utnyttjats mer och mer under sommaren. Totalt ett 80-tal tillfällen, en till tre timmar åt gången, under de tre senaste månaderna.

Antalet medlemmar överstiger nu 800. Kassareporterna angav att tillgodohavande uppgick till 23 000 kronor. För

brevsvar har vi fått 3 360 kronor och för användandet av datorn på biblioteket 3 200 kronor.

Efter mötet talade Jan G Nilsson från Lantmäterienheten i Kalmar om Lantmäteriet och dess omfattande kartmaterial.

DEMONSTRATIONER AV DATABASEN 1995

av Sam Blixt

Demonstration av databasen och information om PLF har hållits vid Släktforskarförbundets riksstämma i Stockholm den 19-20 augusti, vid Njudungs Genealogiska Förenings Länsträff på Delfors Folkhögskola, Holsbybrunn den 9 september, vid Rotary, Oskarshamn den 15 september och Östgöta Genealogiska Förening, Norrköping den 21 september.

MOTIONER TILL ÅRSMÖTET

En påminnelse för Dig som vill lämna in motion till årsmötet 1996. Detta på grund av att nästa PLF-NYTT utkommer i början av februari nästa år, ca 14 dagar före årsmötet. Motioner skall vara inlämnade senast fyra veckor före mötet så att styrelsen hinner behandla förslagen i tid. Så börja fundera redan nu om det är någon fråga Du vill ska behandlas på årsmötet.

PLF:s styrelse 1995

Ordf., red.	Thor Sjöberg	0491 - 330 39
V. ordf., sekr.	Torsten Karlsson	0491 - 132 13
Dataansv.	Sam Blixt	0491 - 151 28
Kassör	John-Olof Dillström	0491 - 148 36
Ledamot	Margareta Nilsson	0491 - 172 41
Ledamot	Sten Lundin	0491 - 610 58
Ledamot	Marianne Lindén	0491 - 720 52
Ledamot	Anders Rotviker	0491 - 620 11
Ledamot	Kurt Stenfelt	0491 - 120 56
Suppleant	Birgit Stenfelt	0491 - 120 56
Suppleant	Ethel Gustavsson	0491 - 600 64
Suppleant	Gustav Bech	0491 - 129 61

FÖREDRAG

Sammandrag av föredraget som Jan G Nilsson höll vid PLF:s medlemsmöte den 2 september 1995.

Material för släkt- och andra forskare i Lantmäteriets arkiv.

Lantmäteriets huvuduppgifter.

Fastighetsbildning som avser att ombesörja olika slags avstyckningar, jorddelning, ägobyten och fastställande av gränser mellan fastigheter.

Uppdragsverksamhet utgörs av kartläggning, mätningar, geografiska informationssystem, analyser, datoriserade och digitala kartor.

Fastighetsregistrering görs i länet av Lantmäteriets kontor i Västervik, Oskarshamn, Kalmar, Emmaboda och Borgholm. Arkivet i Kalmar innehåller handlingar och kartor från främst 1700-talet till nutid men i vissa fall även material från 1600-talet i ca 120.000 akter med handlingar och lika många kartor.

Skifteskartor och handlingar i arkivet

Under 1500- och 1600-talen utvecklades en verklig kartläggning i fält. År 1628 utfärdades den första instruktionen för kartläggning av hela Sverige.

Upprättandet av kartor i äldre tid avsåg främst att skapa underlag för skattläggning av mark, åker, slätteräng och betesmark. Under den svenska stormaktstiden med ständiga krigsansträngningar var det viktigt att få beskrivning av hur landet såg ut och även förutsättningarna att öka folkmängden.

Storskiftet

År 1757 utfärdades förordningen om storskifte och den innebar en omfattande omfördelning av marken mellan gårdarna i byn.

Enligt den tidigare ordningen skulle varje gård ha sin andel i varje slags åker och ängsmark

inom byns markområde. Efter otaliga delningar hade uppstått en situation där varje gårds mark bestod av små, smala strimlor av olika markslag. Detta i sin tur innebar att bönderna i en by i många avseenden var helt beroende av varandra och enskilda initiativ uteslutna. Genom storskiftet skulle främst åkermarken till varje gård samlas i ett skifte och skiftenas storlek grundades på markens beskaffenhet och godhet.

Då det visade sig att storskiftet inte kom att genomföras i önskad omfattning utfärdades 1807 en förordning om enskifte med något reviderade krav. Inom Kalmar läns fastland genomfördes endast ett begränsat antal enskiften medan reformen fick större genomslag på Öland.

Laga skiftet

En ännu längre gående kompromiss i strävandena att få till stånd en angelägen omfördelning av åkerjorden kom genom förordningen om laga skifte 1828. Strävandena inriktades nu mot att sammanföra en gårds mark till så få skiften som möjligt. Reformen fick gott genomslag och många skiftesförrättningar kom till stånd. Med laga skiftena följde i många fall utflyttning av bebyggelsen på en eller flera gårdar ut ur den gamla byn till respektive gårds samlade mark i en utkant av byn. Dessa bysprängningar innebar ett genomgripande uppbrott ur ett månghundraårigt kulturmönster och stor förändring av bebyggelsestrukturen.

Värdefulla källor

Lantmäterihandlingarna från skiftesverksamheten är mycket värdefulla källor för forskningen om människorna och deras levnadsförhållanden vid tiden för skiftesförrättningarna. Handlingarna är upprättade efter en viss mall och består av en redovisning över ägarnas del i byns marker, vilka som var närvarande vid förrättningen och vilka som var frånvarande. Andra boende i byn redovisas inte. Därefter följer en hävdeförteckning som upptar ägarna till alla olika skiften och markbitar som skall ingå i skiftet. Resultatet av skiftet redovisas i en delningsbeskrivning. På skifteskartorna har varje markdel åsatts ett nummer, som sedan återfinns i

sammanställningen och beskrivningen till markområdena på kartorna.

Förteckning och beskrivning

Hävdeförteckningen kan innehålla utförlig beskrivning av byggnaderna på de olika gårdarna i byn, främst i de fall då utflyttning av gård eller gårdar ur byn var aktuella. Där anges utförligt byggnadernas användning, yttermått, byggnads-material och takbeläggning m.m. för att utgöra underlag för beräkning av kostnaderna för flyttning av byggnader eller nybyggnad på annan plats. På kartorna visas byggnadernas läge på marken och i förhållande till varandra och byggnadernas ytformer. Teckningar av byggnader kan förekomma.

Slitage

De gamla handlingarna och kartorna i arkiven är numera som regel inte tillgängliga för allmänheten i original på grund av den förslitning som hanteringen innebär. Det historiska materialet är därför mikrofilm och är därmed lätt tillgängligt för amatörforskare hos lantmäterienheten inom länsstyrelsen.

En del kommuner har för eget bruk skaffat kopior av mikrofilmerna av skifteshandlingarna i socknarna inom kommunen och fotokopior av Lantmäteriets register över alla fastighetsförrättningar sedan 1700-talet.

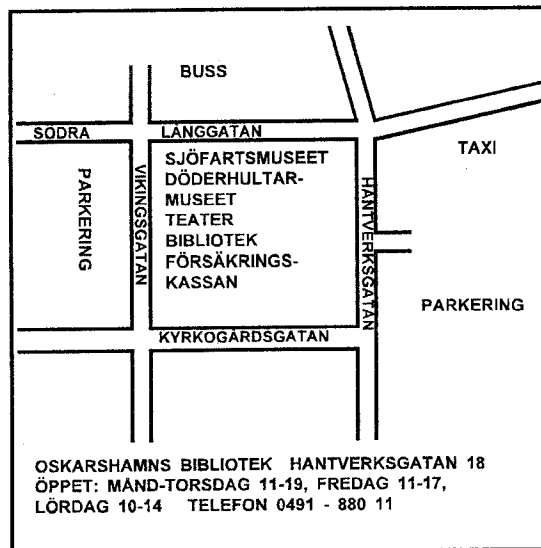
Nästa nummer av P L F-NYTT utkommer 7 febr. 1996. Manusstopp 24 januari.

DATORN PÅ BIBLIOTEKET, ÖPPETTIDER M.M.

Försöket med datorn på biblioteket har slagit väl ut. Besöksfrekvensen och utnyttjandet av datorn har varit relativt stor. Efter en trevande start och ett lägre utnyttjande under semesterperioden, har under hösten besöken ökat i omfattning.

Det är nästan varje dag som tid har bokats, och de dagar som datorn använts har bokningarna varit upp till tre tillfällen per dag. Användningstidens längd är oftast en till två timmar per gång, men vid ett tillfälle har någon suttit där i sju timmar och sökt i databasen.

användningstiden blev 49 timmar. Det motsvarar drygt 1½ timme per bokningstillfälle. Detta får sägas vara en tillfredsställande utveckling.

Den ökande användningen av datorn tyder på, att känndomen om att denna möjlighet finns på biblioteket har spritt sig. Det kommer en hel del människor långväga ifrån för utnyttja datorn och söka sina rötter i Kalmar län. Även i brev har vi fått uppskattning för att databasen finns tillgänglig. Vi tackar och hälsar alla forskare välkomna.

Under augusti bokades datorn vid 15 tillfällen och användes under 30 timmar. Det är en genomsnittstid på två timmar per tillfälle.

Under september fördubblades frekvensen och datorn bokades vid 31 tillfällen och

Hitta vägen till biblioteket är kanske inte så svårt, men ändå bifogas en kartsbild för den som är tveksam. Bibliotekets öppettider och telefonnummer är bra att veta. Långväga gäster kan ringa till biblioteket och planera in sitt besök och bokning av tid.

INTERNET - ETT VÄRLDSOMSPÄNNANDE NÄT FÖR FRAMTIDA SLÄKTFORSKARE

Av Sam Blixt

Internet, kan det vara något för släktforskaren? Tekniken finns och de framtida möjligheterna ser ut vara obegränsade.

De flesta har den senaste tiden hört talas om Internet, många utan att veta vad det egentligen är. Internet är ett världsomspännande nät av datorer, egentligen nätverk av datorer. Detta nät har sitt ursprung i det amerikanska försvarets datornät. Man ville bygga in säkerhet i kommunikationen mellan olika datorer och därför byggde man ut ledningsnäten mellan de olika enheterna så att de kunde nås från olika håll.

Jag har sedan ett år tillbaka haft tillgång till de olika delarna av Internet och både program och information har hela tiden ökat. Om man är ansluten till detta nät kan man på några sekunder komma i kontakt med olika användare och informationskällor bl a databaser över hela världen. Informationen består av brev, tabeller, artiklar, fotografier, kartor mm. Det är framförallt Europa, Nord- och Sydamerika som har flest användare, men även Australien, Asien och Afrika är på god väg.

Olika typer av förteckningar

I USA finns det ett flertal organisationer och föreningar men även privata användare som är inriktade på genealogi dvs släktforskning. I Europa är det framförallt Skandinavien som är mest representerat. Det finns även diskussionsgrupper sk Newsgroups dit man kan vända sig med frågor och förhoppningsvis få svar på dessa - i detta fall utan kostnad. Där diskuteras till exempel varifrån ett släktnamn kommer, var det är vanligast osv. Det finns forskarförteckningar på olika släktnamn, förteckningar över släkregister etc. Det finns också professionella forskare som åtar sig släktforskning mot betalning.

För PLF:s del skulle det till att börja med vara lämpligt att lägga in förteckningen över inmatade data från olika församlingar. Denna förteckning kunde sedan uppdateras varje månad. Om finansiering vore möjlig kunde man även tänka sig att lägga in databasen, till en början med någon eller några enstaka kommuner. Databasen bör i så fall redigeras för att göras mera användarvänlig.

Synpunkter

Den som har synpunkter på hur uppgifterna i databasen bör presenteras är välkommen att skriva ned dessa och skicka dem till PLF. Det kan vara om de skall skrivas i tabellform, som register eller uppdelade på olika sätt. Det skulle också vara intressant att veta vilka av PLF:s medlemmar som är anslutna till Internet. Dessa kan skriva ett E-mail till -samblixt@algonet.se för att meddela detta.

Adressen är global

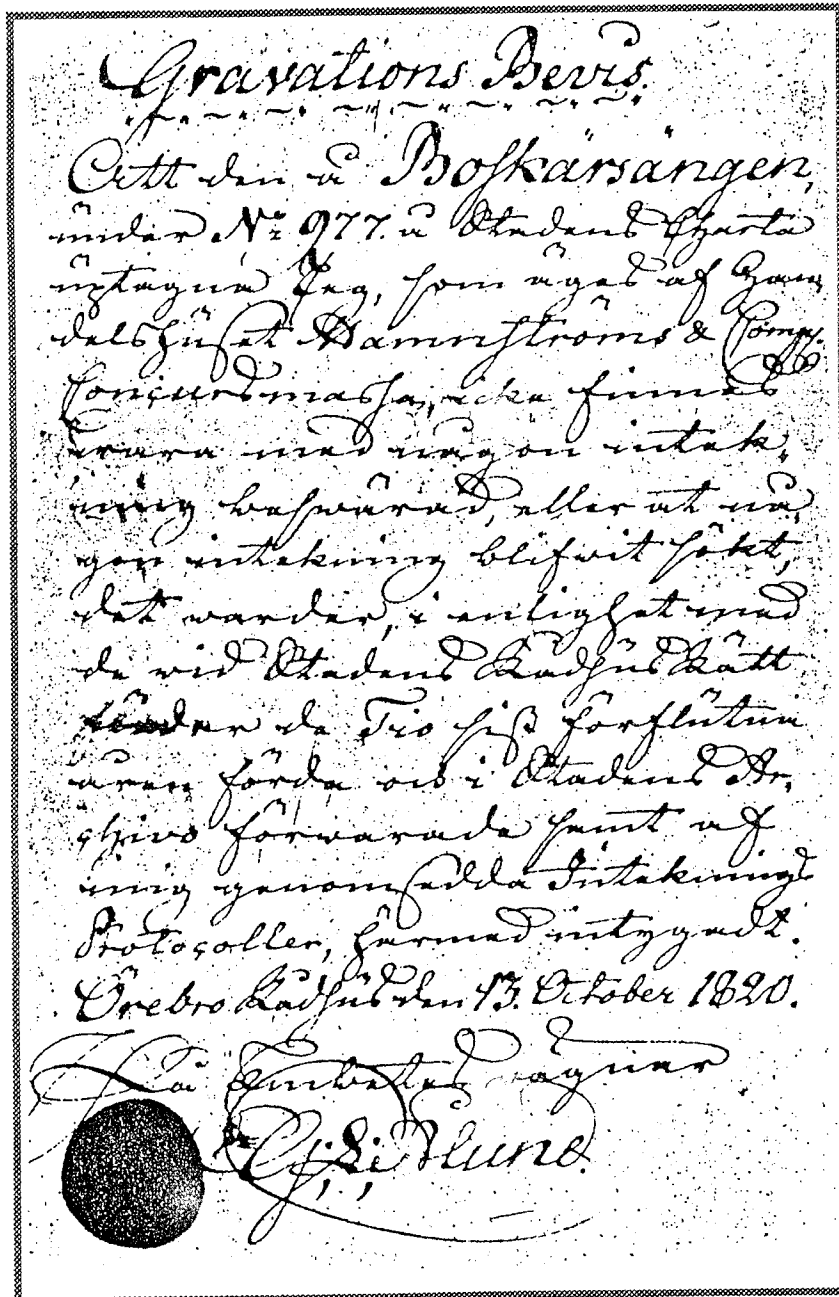
Här ser man en annan fördel med Internet, adressen till en användare, i detta fall Sam Blixt, är lika över hela världen. I min adress ovan är samblixt användarnamn, @ ett skilletecken som kallas at eller snabel-a, algonet är värd eller leverantör, det finns flera sådana i Sverige, det sista i adressen är se som står för Sverige.

Framtidsvision

Teoretiskt sett är det möjligt att nå alla databaser i hela världen via Internet. Dessutom kunde alla handskrivna handlingar från alla arkiv, både mikrofilmade och de som ännu inte är mikrofilmade kunna föras in. Tänk att kunna sitta vid sin egen dator i Sydney i Australien och leta i PLF:s databas, hitta sina förfäder i Kristdala socken och därefter klicka på en knapp och få upp motsvarande original från kyrkoboken, som kanske skrevs 1695. En förflyttning i tiden på trehundra år på några sekunder.

LÄSÖVNING

Denna text har vi fått från Stina Norberg i Järfälla. Vi tackar så mycket för detta. Lösning finns på sidan 10.

EFTERLYSNING 1

Föräldrar till **Lars Lindqvist** f i Vimmerby 1775-08-10 enl Svanskog, Värmland, A1:5 sid 198. Lars kom troligen 1797 till Kristinehamn. Han var dräng 1798 i Svaneholm, Svanskog. Varken Lars eller hans föräldrar har hittats i PLF:s databas. Svar önskas till **Folke Lind, Filipstadsbacken 50, 123 43 Farsta.**

TEXTER TILL LÄSÖVNINGAR

Vi har brist på lämpliga texter till läsövningar.

En vädjan till Er som läser detta. Om Ni i Ert forskningsarbete finner handlingar, som kan vara lämpliga som läsövningar, ge oss ett tips. Vi kan beställa kort och kopiera från dessa om Ni inte själva har den möjligheten.

EFTERLYSNING 2

1727-11-22 avled **Sven Hemmingsson** i Kalsebo, Misterhult och efterlämnade änkan **Kjärstin Pärdsdotter** som vid sin död 1787-01-?? var 82 år, troligen född omkring 1705.

I FB för Väs(trum) 1705-05-02 finns en **Kjärstin Pärdsdot** i Biälebo. Hon har ej anträffats vare sig död eller vigd i Västrum.

I VB för Västrum 1721-12-20 noteras dr **Sven H** i Kalsebo, Misterhult och pig **Ingeborg Larsdot** i Biälebo. Sven H förekommer vigd endast en gång i databasen. Har fel brud införts i VB?

Änkan **Kjärstin Pärdsdot** i Kalsebo, Misterhult gifter om sig 1728-12-22 med dr **Nils Olofsson** från Gladham-

mar. När han dör 1789-02-15 anges hans ålder till 75 år. Han skulle då ha varit 14 år vid vigseln. En möjlig **Nils Olofsson** föds 1700-02-27 i Häggebo, Gladhammar. Tacksam för varje upplysning om ovanstående personer.

Valter Nilsson, Dalbrobranten 33 1tr, 128 68 Sköndal. Tel. 08-605 84 22.

ERFARENHETER FRÅN FORSKNING I LANTMÄTERIHANDLINGAR

Av Thor Sjöberg

Forskning i handlingar som rör skiften och jorddelning av ägor i en socken eller en by ger många ideer om hur förändringar har skett under de århundraden som passerat. Som en uppföljning till det föredrag som Jan G Nilsson höll vid vårt senaste möte tänkte jag i några artiklar ge en del synpunkter och berätta hur jag upplevt detta.

Lantmäteriet fick sin start år 1628 i och med att kung Gustaf Adolf gav Anders Bure befallning och instruktion att inrätta ett statligt lantmäteriväsende. Enligt denna lantmäteriinstruktion skulle kartor göras över socknar och byar, byarnas ägor i åker, äng, skog och mark. Kartor över sjöar, strömmar, hamnar och städer, liksom över gruvor och bergsbruk. Redan från början gavs noggranna instruktioner hur kartorna skulle ritas och färgläggas. Olika marktyper skulle färgläggas enligt ett visst mönster. En gammal karta från t ex slutet av 1600-talet är mycket färggrann.

En stor mängd kartor har av Lantmäteriet framställts under dess mer än 350-åriga tillvaro. Detta innebär i praktiken att nästan varje kvadratmeter finns dokumenterad på någon karta i lantmäteriarbiv. Ofta finns de flesta av de äldre kartorna i minst två exemplar. Det ena i det lokala lantmäterikontorets arkiv och det andra i Lantmäteriverkets arkiv i Gävle.

Gräns- och rågångskartor

En typ av kartor som man i första hand inte tänker på är gräns- och rågångskartor. Fastställandet av den rätta gränsen mellan landskap, härader, socknar och byar har varit en viktig uppgift för lantmätarna. I en fullmakt utfärdad 19 juni 1633 heter det, att lantmätarna skulle med särskilda färger anteckna de råmärken och byskillnader som inföllo uti åker och äng. Vidare i 1725 års lantmäteriinstruktion påtalades vikten av noggrannhet vid rågångars utstakande och antecknande på kartan. Råstenarna skulle antecknas och uppgifter om

deras art och beskaffenhet lämnas. Ett noggrant protokoll skulle föras som visade att alla berörda parter hade blivit kallade och att deras synpunkter iakttagits. Protokollet skulle sedan underskrivas av alla som varit närvarande inklusive lantmätaren, uppvisas vid ordinarie ting och fastställas av tingsrätten.

Naturliga råmärken - logryt

Vid forskning omkring en by är det därför mycket intressant att läsa de här gamla kartorna, inte minst för den noggranna beskrivning som ges av de olika stenarna eller de landmärken som utgör gränsen mot angränsande område. Man får också en uppfattning om hur våra förfäder en gång i tiden, före lantmäteriets tid, valde punkter och företeelser i terrängen som utmärkte var man ansåg att gränsen gick. Ofta är vattendrag ägodelare, men även berg, stora stenar, gryt eller sjöar uppfattas som naturliga råmärken vilka hävdats sedan urminnes tid. Där flera by- eller hemmansgränser strålar samman har en stor sten, ett gryt eller någon annan naturlig formation bildat gränsmärke. Så är fallet med Logrytet, ett stort stengryt som bildar gräns mellan Späckemåla, Plittorps och Stora Basthults ägor i Misterhults socken. Av namnet att döma har kanske lodjur haft sin håla där. Logrytet har också givit namn åt torpbebyggelse som funnits på Plittorps och Stora Basthults ägor.

eller flyttblock

På gränsen mellan Köksmåla, Snarås och Bostorps ägor, också i Misterhult, några hundra meter väster om torpet Bockemålen, finns en stor sten som kallas Holesten. Lantmätaren beskriver den, citat "denne sten är något öfver 6 alnar hög, slät ofvanpå hvarest blef uthuggit streck som visa rågångarnas sträckningar" slut citat. Jag har gjort besök på platsen och tittat på stenen som är ett enormt flyttblock. Lantmätaren har angivit att den var 6 alnar hög d v s 3,6 meter. Höjden stämmer nog utan att mäta den. En stege var rest mot stenen och från toppen ges en viss överblick över omgivningen.

Stegen tydde på att stenen används som jaktorn, kanske vid älgjakt. Några inhuggna streck kunde inte ses, de hade förmodligen vittrat bort. Däremot kunde tydligt rågångarnas stäckning urskiljas genom vita käppar, som är den moderna tidens utmärkande av ägo gränser, och hyggenas avslutning. Så den stenen gäller än idag som råmärke, precis som 1788 då protokollet skrevs.

Gränsernas lägen var viktiga och därför ser man i de olika skiftesprotokollen att en förrättning ofta startade med att rågångarna uppmättes och beskrevs ingående och noggrant. Genom tiderna har dock i många fall rått osäkerhet om gränserns läge, vilket också kan utläsas av lantmätarnas protokoll från skiftesförrättningar och tvisteförhandlingar. I lantmäteriarbividen finns omkring 40 000 rågångsförrättningar.

KLEVA GRUVA - ETT BESÖK DJUPT INNE I KLEVABERGET

Av Thor Sjöberg

Lördagen den 29 juli 1995 gjorde jag ett besök i Kleva gruva som ligger i Vetlanda kommun. Kleva gruva är belägen ca 1 mil från Vetlanda, ca fyra km från väg 127 mellan Målilla och Vetlanda.

Det är kallt i gruvan, enligt guiden håller sig temperaturen omkring +4 grader året om, så man behöver en värmande jacka. Vatten sipprar i gruvgångarna på golvet och kondensvatten droppar ner från tak och väggar, så även ordentliga skor bör ingå i utrustningen. Ficklampa och skyddshjälm får lånas och ingår i avgiften man betalar för att få besöka gruvan.

Enligt uppgift började brytning 1691. En klockare från Skede trodde sig ha upptäckt guld i berggrunden. Emellertid blev inte resultatet så bra för något guld hittades inte och brytningen upphörde. En bit in på 1700-talet så togs gruvdriften upp igen för nu hade man upptäckt att berget innehöll koppar. Den utvunna kopparn var emellertid inte av bra kvalitet, den var både spröd och hård. Enligt guiden dög den bara till handslagna kopparprodukter. Orsaken till kopparns egenskaper var det stora innehållet av nickel.

Ett vattenfyllt hål

I början av 1800-talet så övertogs gruvan av doktor J L Aschan och han började bearbeta nickelfyndigheten. Gruvan var emellertid vattenfylld och en av de första åtgärderna blev att

försöka tömma vattnet. Några pumpar i den omfattningen fanns ju inte utan man sprängde en stoll från utsidan in i berget för att möta en av gruvgångarna. Genom denna tappades vattnet sakta av under ca tre veckor och därefter kunde gruvfolket komma ned till 50-metersnivån. Den gången kallas idag Aschans stoll och är 260 m lång. Via den stollen går man idag in i gruvan för att komma till Storgruvan, vilken är huvudschaktet i Kleva gruva.

Marknadskrafterna

Nickel utvanns under större delen av 1800-talet och då blomstrade gruvdriften. I slutet av 1800-talet sjönk världsmarknadspriserna kraftigt och lönsamheten minskade och driften lades ned. Under andra världskriget började priserna stiga och under krigstiden var driften i gång, för att sedan avslutas år 1919. Sedan fick gruvan förfalla och först i slutet av 1980-talet kom arbete i gång med att rusta upp gruvan och den är i dag en turistattraktion. Gruvan är öppen för besök från mitten av maj till början av september och det finns guideade turer för den som inte vill gå på egen hand.

Primitiva arbetsmetoder

När brytningen började var arbetsmetoderna ganska primitiva. Brytningen skedde genom sk tillmakning, dvs man eldade med ved utmed bergväggen och när den var tillräckligt upphetad så överöstes den med vatten och därigenom sprack berget och stenen kunde tas tillvara och

forslas bort. Man ser än idag att berget är sotat i schaktöppningarna och bergväggen är jämförligt slätare där än på de ställen där man sprängt med krut. Att eldning gick bra så länge schaktet och gångarna var något så när ventilerade förstår man ju, men inne i gruvan i den så kallade malmkyrkan, dit endast en smal låg gång leder är mer oförklarligt. Ventilationen måste ha varit svårbemästrad. Det måste ha tagit tid innan arbetarna kunde ta sig in där för att fullfölja en tillmakning.

Barnarbete

De människor som arbetade i gruvan var företrädesvis folk från Dalarna, ofta hela familjer. Även hustrur och barn deltog i arbetet, bl a med sortering av den lossbrutna malmen. De allra minsta fick tjänstgöra som "lysare" dvs de hade kohorn med någon brännbar olja som tjänstgjorde som belysning inne i gruvgångarna. Gruvan har tre schakt, Storgruvan, Lillgruvan

och Karls Schakt. Från toppen vid Storgruvans öppning ned till vattennivån är avståndet 55 meter och vattendjupet sades vara 30 meter ned till gruvans botten. Vattenytan nere i gruvan täcks vintertid av is som inte smälter bort förrän till midsommar. På sommaren är det turisterna som huserar i gruvan och på vintern bor fladdermössen där.

Inga minnesstenar

Efter fullbordad visit kan återfärden göras samma väg som man kom in eller så kan man gå trappor nästan upp till toppen och utgången blir genom Nilssons stoll. Antalet trappsteg är 152 och frestar på för den som inte är van. Efter besöket i gruvan kan en promenad upp till toppen av berget och en stund där ge en fin utsikt över dalgången. Det är gott om sten där som vräcks ut efter bergssidan, men trots detta överflöd får besökaren inte ta med sig någon sådan som minne av visiten.

MEDLEMSANTALET är nu 818

Nr	Namn	Postadress	Post nr	Postort	Telefon nr
989	Hanna Liljedahl	Operagränd 7	175 48	JÄRFÄLLA	08 - 580 147 43
990	Leif Nilsson	Heidenstamsgatan 3	582 49	LINKÖPING	013 - 17 33 37
991	Bengt Carlhamn	Talltitevägen 43	237 36	BJÄRRED	046 - 29 19 86
992	Bengt Kamstad	Missionsgatan 6 A	573 31	TRANÅS	0140 - 148 75
993	Torsten Gunnarsson	Brittgatan 15	543 31	TIBRO	0504 - 101 91
994	Anna-Greta Sunesson	Dalgatan 37	572 51	OSKARSHAMN	0491 - 145 33
995	Brita Hartwig	Strömersgatan 4B	703 64	ÖREBRO	019 - ??
996	Fredrik Engdahl	Laknäs 10	793 94	TÄLLBERG	0247 - 503 95
997	Wigo Nyberg	Folkungavägen 19	554 54	JÖNKÖPING	036 - 16 46 09
998	Christer Rydh	Gästgivarvägen 18	393 64	KALMAR	0480 - 750 65
999	Lena Falk	St Eriksgatan 64	113 20	STOCKHOLM	08 - 33 22 34
1000	Mikael Johansson	de Geersgatan 49	602 12	NORRKÖPING	011 - 18 73 95
1001	Holger Andersson	Nedre Oxhagen 219	136 72	HANINGE	08 - 776 14 69
1002	Jan Andersson	Furbyvägen 14	602 10	NORRKÖPING	011 - ??
1003	Evelyn Thapper	Furuängsvägen 8	570 84	MÖRLUNDA	0495 - 234 67
1004	Lars Andersson	Enebackevägen 4	311 38	FALKENBERG	0346 - 818 02
1005	Nils-Bernhard Jonsson	Fyråkersgatan 6	431 62	MÖLNDAL	031 - 27 68 48
1006	Elaine Bodenholm	Sävgränd 8	383 35	MÖNSTERÅS	0499 - 103 18
1007	Dennis Kvist	Furulundsgatan 3 B	972 53	LULEÅ	0920 - 673 92
1008	Gunnar Jannert	Ätekullsgränd 12	595 00	Mjölby	0142 - ??

20 nya medlemmar sedan förra utgåvan av P L F-NYTT. Vi hälsar dem välkomna.

BOKGÅVA

Vi har ifrån Knut Edmansson i Bankeryd erhållit en bok kallad "**Biografi över karolinern Nils Conrad von Gertten - en släktforskarstudie**". Själva biografien omfattar 78 sidor och är en sammanställning som i första hand handlar om nämnda karolin.

Bilaga 1 omfattar 80 sidor och utgörs av en redogörelse för släktingar till von Gertten, en sk släkttavla. Den sträcker sig från 1752 till 1920. Bilaga 2 omfattar 24 sidor och är fortsättning på en tidigare i boken presenterad antavla. Den sträcker sig så långt tillbaka som slutet av 600-talet.

Intresserade som vill läsa boken kan vända sig till PLF och om man vill köpa den så står författaren till tjänst. Vänd Er i så fall till **Kurt Edmansson, Snöbollsvägen 32, 564 34 Bankeryd, telefon 036 - 37 77 85.**

ÅRETS SLÄKTFORSKARDAGAR

Årets upplaga av släktforskar dagarna i Stockholm den 19 och 20 augusti blev en varm historia. Många människor och varmt i lokalerna gjorde dessa dagar både spännande och arbetsamma. PLF var representerad med två datorer innehållande databasen. En ständig kö gjorde att några möjligheter till att besöka andra utställare eller lyssna till någon föredragshållare var ytterst begränsade.

Intresset för att söka anor i databasen var som sagt stort och gav, får vi hoppas, mersmak för alla som fick sina frågor besvarade. Ett reportage i bl a DN gjorde att många fick upp ögonen för databasens möjligheter. Vi hade nog inte beräknat att intresset skulle vara så stort varför medfört informationsmaterial inte räckte till.

För min del blev det endast tid över till redaktörskonferensen, själva stämmomötet och en sk paneldebatt.

Detta var mitt första deltagande i detta årligen återkommande arrangemang och har

givit en del erfarenheter för eventuellt kommande sådana. För att få någon behållning av arrangemangen i stort så måste vi organisera vår service vid databasen på ett sådant sätt att tid för egna intressen tillgodoses. För att kunna utvecklas i sitt arbete så bör tillfälle ges till att inhämta lärdom och kunskaper på olika sätt.

LÖSNING TILL LÄSÖVNING

GravationsBevis
 -"-"-"-"-"-"-"-"

Att den å Boskärsängen,
 under No 977 å Stadens Charta
 uptagna Teg, som äges af Hand-
 delshuset Hamnströms & Comp.

Concursmassa, icke finnes
 wara med någon intek-
 ning beswärad, eller at nå-
 gon intekning blifwit sökt,
 det warder, i enlighet med
 de wid Stadens Rådhus Rätt
 under de Tio sist förflutna
 åren förda och i Stadens Ar-
 chivo förwarade samt af
 mig genomsedda Inteknings
 Protocoller, härmed intygadt.
 Örebro Rådhus den 13. October 1820.
 På Embetes wägnar
 G.L. Ålund.

DATABASEN

Antalet inmatade poster är nu 2 330 000.

Frågor på databasen sänds till PLF, Box 23, 572 21 OSKARSHAMN.

Databasen växer med en stor mängd poster. För att kunna registrera alla dessa uppgifter fordras ett omfattande material som vi får från kopiering av kyrkböcker, avskrifter från mikro-kort o dyl. Vi vill kunna komplettera databasen med uppgifter från kyrkböcker som fortfarande ej mikrofilmats utan ligger kvar på resp. pastorsexpedition. Därför vädjar vi till alla som kan och har möjlighet, att hjälpa till med kopiering av sådana handlingar. Du som är intresserad, ta kontakt med någon i PLF:s styrelse för närmare upplysningar.